

18 oktyabr Azərbaycanın Müstəqillik günüdür

İQTİSADİYYAT

N41 (1088) 17-23 oktyabr 2019-cu il

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

Türkdilli dövlətlər arasında əməkdaşlığın inkişafı Azərbaycanın xarici siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir

Bunu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 15-də Bakıda Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VII Zirvə Görüşündə deyib. O, qeyd edib ki, Türk Şurasının VII Zirvə Görüşü Naxçıvan Sazişinin imzalanmasının onuncu ildönümünə təsadüf edir. 2009-cu ilin oktyabrında dövlət başçılarının Azərbaycanın qədim şəhəri Naxçıvanda keçirilmiş Zirvə Görüşündə ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın təsisatlanması yeni formatı yaradıldı. Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan bölgəsi arasında Zəngəzur yerləşir. Vaxtilə Zəngəzur bölgəsinin Azərbaycandan alınıb Ermənistanla birləşdirilməsi böyük türk dünyasının coğrafi baxımdan parçalandı. Ancaq Naxçıvanda qəbul etdiyimiz qərarlarla və birgə işimizlə biz türk dünyasının birliyini daha da gücləndirdik və qaradışıqlarımızı davam etdirmirik. Bu mənada Türk Şurasının yaradılmasına dair qərarın məhz Naxçıvanda keçirilmiş Zirvə Görüşündə qəbul edilməsi türk dünyası üçün böyük rəmzi əhəmiyyətə də malikdir.

Dövlət başçısı demişdir:

“Ötən on il ərzində Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası bir təşkilat kimi əhəmiyyətli inkişaf yolu keçib. Şura ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi, nəqliyyat, humanitar, turizm, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları və digər sahələrdə əməkdaşlığın inkişafında mühüm rol oynayır. Türk Şurasının mötəbər beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələri genişlənir. Hazırda BMT, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, ATƏT, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi qurumlarla səmərəli əməkdaşlıq mövcuddur. TÜRKSOY, Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu, Türk Akademiyası zəngin mədəni irsimizin tədqiqi, maddi və mənəvi dəyərlərimizin dünya səviyyəsində təbliğində əhəmiyyətli rol oynayır.

Mənim Sərəncamımla 2019-cu il Azərbaycanda “Nəsimi ili” elan olunub. Bu günlərdə növbəti Nəsimi festivalı təntənəli şəkildə keçirilib. Təqdirəlayiq haldır ki, TÜRKSOY dahi Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin anadan olmasının 650 illiyi münasibətilə

2019-cu ili “Nəsimi ili” elan edib. Türkdilli Ölkələrin Parlament Assambleyası uğurla fəaliyyət göstərir və bir neçə parlamentlararası təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq edir. Mədəniyyət, elm, təhsil, turizm, gənclər və idman kimi sahələrdə birgə fəaliyyətimiz xalqlarımız arasında dostluq və qaradışıqlıq əlaqələrinin daha da dərinləşməsinə xidmət edir. Zirvə görüşlərimiz ənənəvi olaraq əməkdaşlığımızın müxtəlif sahələrini əhatə edən mövzulara həsr olunur. Builki tədbirimizin “Kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı” adlanan mövzusu mühüm aktuallıq kəsb edir. 2017-ci ildə Azərbaycanda Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi yaradılıb. Agentliyin yaradılmasında məqsəd kiçik və orta sahibkarlığın inkişafının dəstəklənməsidir. Ölkə daxilində və xaricində geniş fəaliyyət imkanlarına malik güclü sahibkarlar sinfi formalaşdırılıb. Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən indiyədək 36 min sahibkara 1,4 milyard ABŞ dolları həcmində güzəştli kredit ayrılıb. 2018-ci ildə özəl sektorun ölkəmizin ümumi daxili məhsulunda payı 85 faiz təşkil edir.

Son 16 ildə Azərbaycan iqtisadiyyatı üç dəfədən çox artıb. Ölkəyə 270 milyard dollardan çox sərmayə qoyulub ki, bunun yarısı xarici sərmayədir. Azərbaycan xarici borcu az olan dövlətdir. Azərbaycanın xarici borcu ümumi daxili məhsulun cəmi 17 faizini təşkil edir. Bu göstəriciyə görə biz dünyada doqquzuncu yerdəyik. İqtisadi sahədə aparılmış islahatlar beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də təqdir olunur. Dünya Bankının 2020-ci il üzrə “Doing Business” hesabatında Azərbaycan ən islahatçı 20 ölkə sırasındadır. Hazırda Azərbaycan Türkiyə iqtisadiyyatına ən çox sərmayə qoyan ölkələrdən biridir. Belə ki, Azərbaycanın Türkiyə iqtisadiyyatına sərmayəsi 15 milyard ABŞ dolları, Türkiyənin Azərbaycan iqtisadiyyatına qoyulan sərmayəsi isə 12 milyard ABŞ dolları təşkil edir. Tarixən qədim İpək Yolumun üzərində yerləşən ölkələrimiz arasında nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıq təbii ki, əsas istiqamətlərdən

biridir. Azərbaycan Şərqi-Qərbi nəqliyyat dəhlizinin fəal iştirakçısıdır. 2017-ci ilin oktyabr ayında istifadəyə verilmiş Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu tarixi İpək Yolumun bərpasına bizim müştərək töhfəmizdir. Bakı Beynəlxalq Dəniz Limanı 15 milyon ton yük və 100 min konteyner yükləmə qabiliyyətinə malikdir. Ehtiyac olduğu təqdirdə limanın yükləmə qabiliyyəti 25 milyon ton yük və 1 milyon konteynerə kimi artırıla bilər. Azərbaycan etibarlı tranzit ölkəsi olaraq türkdilli ölkələrin dünya bazarlarına çıxışı üçün səylərini davam etdirir. 2018-ci ildə türkdilli ölkələrdən 8 milyon ton yük Azərbaycan vasitəsilə daşınıb. Biz enerji sahəsində əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət veririk. Azərbaycan bu sahədə də öz imkanlarını təqdim edir. Mərkəzi Asiyadan olan tərəfdaşlarımızın enerji resurslarının bir hissəsi Azərbaycan vasitəsilə dünya bazarlarına nəql edilir. Biz ölkələrimizə xaricdən turistlərin cəlb edilməsi və ölkələrimiz arasında turist axınına təşviq etmək üçün səylərimizi artırmalıyıq. 2019-cu ilin doqquz ayında Azərbaycana, ümumilikdə, 2 milyon 400 min turist səfər edib ki, onlardan 330 min türkdilli ölkələrin payına düşür. 2018-ci ilin eyni dövründə isə bu rəqəm 285 min idi. Ölkələrimiz arasında təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq genişlənir. Ötən ay Türkdilli Dövlətlərin Xüsusi Xidmət Orqanları Konfransının 22-ci iclası Bakıda keçirilib. Ölkələrimizin təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsi və regional sabitliyin təmin olunması baxımından bu sahədə əməkdaşlıq mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bildiyiniz kimi, Azərbaycanın ən ağırlı problemi olan Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində Ermənistanın destruktiv siyasətinə görə irəliləyiş yoxdur. Ermənistan 30 ilə yaxındır ki, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə kobud şəkildə pozaraq Azərbaycana qarşı işğalçı siyasətini davam etdirir. İşğal olunmuş ərazilərdə etnik təmizləmə siyasəti aparılıb, bir milyondan artıq soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşüb. Həmin

ərazilərdə Azərbaycan xalqına məxsus tarixi-mədəni irs, İslam abidələri və məscidlərimiz dağıdılıb və məhv edilib.

Ermənistan çalışır ki, müsəlman ölkələri ilə sıx əməkdaşlıq qursun. Ancaq dünya müsəlmanları üçün müqəddəs olan məscidləri dağıdaraq Ermənistan müsəlman ölkələri ilə dost ola bilməz. Dinimizə qarşı edilən bu vandallıq Ermənistanın islamofob xislətini nümayiş etdirir. Münaqişə ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsi qəbul edilib. Bu qətnamələrdə işğalçı qüvvələrin Azərbaycan torpaqlarından qeyd-şərtsiz və tam çıxarılması birmənalı olaraq tələb edilir. Eyni zamanda, Qoşulmama Hərəkatı, ATƏT, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, NATO, Avropa Parlamenti, Avropa Şurası və digər təşkilatlar buna oxşar qərar və qətnamələr qəbul ediblər. Ermənistan bu qətnamə və qərarların tələblərinə məhəl qoymur, beynəlxalq hüquqi öhdəliklərinin icrasından boyun qaçırır. Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tarixi və əzəli torpağıdır, Azərbaycandan ayrılmaz hissəsidir. Münaqişə

beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun olaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmalıdır. Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının Zirvə görüşlərinin yekun bəyanatlarında da dövlətlərin ərazi bütövlüyü, suverenliyi və sərhədlərinin toxunulmazlığına dəstək davamlı olaraq təsbit edilir. Fərsətdən istifadə edərək, mən Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində ədalətli həllini dəstəkləyən tərəfdaşlarımızla təşəkkür edirəm. Azərbaycan bu gündən Türk Şurasına sədrliyi öz üzərinə götürür. Sizi əmin edirəm ki, Azərbaycan təşkilatə sədrliyi dövründə ölkələrimiz arasında həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli səviyyədə əməkdaşlığın daha da dərinləşməsi istiqamətində səylərini davam etdirəcəkdir. Sonra Prezident İlham Əliyev Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın təklifi ilə növbəti görüşün Türkiyədə keçiriləcəyini elan edib. Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VII Zirvə Görüşünün sənədləri imzalandıqdan sonra Azərbaycan Prezidenti İlham

ƏLİYEV tədbirə yekun vuraraq demişdir:

“Artıq imzalanma mərasimi başa çatmışdır. Zirvə Görüşümüz də yekunlaşır. Bir daha nümayəndə heyətlərinin başçılarna, bütün qonaqlara bu Zirvə Görüşündə iştirak etdiklərinə görə dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Özbəkistanın tamhüquqlu üzv dövlət kimi Türk Şurasına qoşulması çox əlamətdar addımdır. Türk Şurasının coğrafiyasını genişləndirir və gücümüzü artırır. Macarıstanda Şuranın nümayəndəliyinin ofisinin açılması Avropa dövlətləri və təsisatları ilə daha sıx əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar açır. Bu gün çıxışlarda səslənən dəyərli fikirlər əminəm ki, bizim işimizi zənginləşdirəcək və bu təkliflərin reallaşması əməkdaşlığımızın keyfiyyətə yeni pilləyə qalxmasına imkan yaradacaqdır. Azərbaycan bu gündən Şuraya sədrliyi öz üzərinə götürür. Sizi əmin etmək istəyirəm, biz var gücümüzlə çalışacağıq ki, növbəti bir il ərzində təşkilatımız daha da güclənsin və qarşıda duran bütün vəzifələr uğurla icra edilsin.

PASHA
Bank

**18 oktyabr –
Müstəqillik Günü
münasibətilə
təbrik edir!**

Azərbaycan Prezidenti yanında iqtisadi müşavirə keçirilib

Oktyabrın 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin yanında iqtisadi müşavirə keçirilib. Müşavirədə 2019-cu ilin 9 ayının sosial-iqtisadi yekunları və 2020-ci ilin dövlət və icmal büdcəsi layihələri müzakirə edilib. Prezident İlham

Əliyev müşavirədə çıxış edib. Müzakirələrdə Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva, Baş Nazir Əli Əsədov, Azərbaycan Prezidentinin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisi Natiq Əmirov, Maliyyə naziri Samir Şərifov, İqtisadiyyat na-

ziri Şahin Mustafayev, Vergilər naziri Mikayıl Cəbbarov, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi naziri Sahil Babayev, Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmov, Dövlət Neft Fondunun icraçı direktoru Şahmar Mövsümov çıxış ediblər.

Bu, bütün türkdilli ailə üçün çoxdan gözlənilən tarixi hadisədir

Bunu Qazaxıstanın birinci Prezidenti və Türk Şurasının fəxri sədri Nursultan Nazarbayev oktyabrın 15-də Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının Bakıda keçirilən VII Zirvə Görüşündə deyib. O, qeyd edib: -Mən 30 ilə yaxın Qazaxıstana rəhbərlik etmişəm. Bu illər ərzində bizim iqtisadiyyatımız 20 dəfə, ölkənin rifahı 19 dəfə artıb və biz tədricən inkişaf etmiş ölkələrə yaxınlaşırıq. Bu müddət ərzində bizim çox böyük uğurlarımız olub. On il əvvəl Naxçıvanda Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının yaradılması haqqında əsas sənədi təsdiq etdik. Beləliklə, əlaqələrimizin yeni, daha düşünülmüş və pragmatik mərhələsinə start verildi. Məhz bu yanaşma bizə indiki yubiley tədbirinə yaxşı nəticələrlə gəlməyə imkan verdi. Xüsusilə qeyd etmək istərdim ki, mən ötən müddət ərzində, - 1992-ci ildən 2019-cu ilə qədər 25 ildən artıq müddətdə, - müxtəlif heyətlərlə türkdilli dövlət başçıların

17 görüşünün hamısında iştirak etmişəm. Bizim 160 milyona yaxın sayda qardaşlıq ailəmiz möhkəmlənir, genişlənir və inkişaf edir. Bununla yanaşı, hamımız bilir ki, bu gün dünyada iri dövlətlər arasında qarşılıqlı və etimad böhranı nəticəsində mürəkkəb geosiyasi vəziyyət yaranıb. Bəzən bizim Şurasının ölkələri arasında da öz həllini tələb edən məsələlər yaranır. Əlbəttə, belə şəraitdə biz əllərimizi yanımıza salıb oturmuruq. Birlik-

də həll yollarını tapmışıq və həll etmişik. Həmişə də belə olmalıdır. Mənim iki təklifim var. Birincisi, "Türk baxışı 2040" programını hazırlamaq. Bu proqramda türkdilli birliyin uzunmüddətli məqsədləri və onlara nail olmaq yolları əksini tapanmalıdır. İkincisi, perspektivdə Şurasının adının dəyişdirilməsi məsələsinə nəzər yetirmək lazımdır. Bizim təkcə dilimiz deyil, həm də tariximiz, mədəniyyətimiz, dünyagörüşümüz və ənənələrimiz də eyni mənbədən qidalanır. Buna əsaslanaraq türk inteqrasiyasının uğuru təkcə bizim ailələrimiz üçün deyil, həm də bütün Avrasiya məkanında təhlükəsizliyin və sabitliyin möhkəmləndirilməsi üçün strateji əhəmiyyətə malikdir. XXI əsr bizə belə imkan verir və bundan tam istifadə etmək lazımdır. Həm də hesab edirəm ki, Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasını təşkilat səviyyəsinə qədər yüksəltmək olar.

Özbəkistanın təşkilata daxil olması təbii tarixi proseslərin nəticəsidir

Bunu Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev oktyabrın 15-də Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının Bakıda keçirilən VII Zirvə Görüşündə deyib. O, vurğulayıb ki, qədim Özbəkistan torpağında bizim ortaq tariximizin şəərəli səhifələri yazılıb, o, dünya elm və mədəniyyətinin inkişafına misilsiz töhfə vermiş Musa Xarəzmi, Əhməd Fərqani, Əbu Reyhan Bəruni, İbn Sina, Mirzə Uluqbəy kimi alimlər və mütəfəkkirlər, müqəddəs dinimizin tarixində parlaq izlər qoymuş böyük ilahiyyətçilər İmam Buxari, İmam Tirmizi, İmam Maturidi, Bəhaüddin Nəqşəbənd, özünün gözəl əsərləri ilə türk dünyasını birləşdirən Əlişir Nəvai kimi dahi şair bəxş edib. Təkcə özbək xalqı deyil, bizim hamımız onlarla fəxr edirik. Bu mənəvi sərvətin gənc nəsillər üçün qorunması və öyrənilməsi hamımızın borcudur. Sizin diqqətinizi gündəliyə

daxil edilmiş aşağıdakı məsələlərə cəlb etmək istəyirəm. Birinci məsələ - kiçik və orta biznesin inkişafı bizim görüşümüzün əsas mövzudur və təşkilata üzv dövlətlərin hamısı üçün, o cümlədən Özbəkistan üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Son üç ildə ölkəmizdə strateji əhəmiyyətli sahə olan xüsusi mülkiyyətin və sahibkarlığın inkişafına prioritet diqqət yetirilir. Nəticədə ümumi daxili məhsulda onun payı bu gün 59 faiz təşkil edir. Biz öz gələcəyimizi məhz kiçik biznesin və özəl sahibkarlığın inkişafı ilə əlaqələndiririk. Bu

sahənin inkişafı, öz növbəsində, yeni nəqliyyat-kommunikasiya şəbəkələrinin, logistika mərkəzlərinin, minlərlə iş yerinin yaradılmasına imkan verəcək. İkincisi, hazırda Şuraya üzv dövlətlərin əhəlinin 40 faizdən çoxu gənclərdən ibarətdir. İstedadlı və təhsilli gənclərin sahibkarlığa geniş cəlb edilməsi məqsədilə biz Türk Şurası çərçivəsində gənc sahibkarlar forumu təsis etməyi və onun birinci iclasının növbəti ildə Özbəkistanda keçirilməsini təklif edirik. Üçüncüsü, ölkələrimizdə iri nəqliyyat-kommunikasiya layihələrinin reallaşdırılması Mərkəzi Asiya-Türkiyə nəqliyyat dəhlizi vasitəsilə Avropa, Çin və Cənubi Asiya bazarlarına çıxmaq üçün geniş imkanlar yaradacaq. Bu zaman Bakı-Tbilisi-Axalkalaki-Qars yeni dəmir yolunun potensialından da səmərəli istifadə edilməlidir. Dördüncüsü, bizim turizm sahəsində əməkdaşlığımızın fəallaşdırılması üzrə fəaliyyəti də dəstəkləyirik.

Türk Şurası kimi təsisatların dünya siyasətində rolunun daha da artdığını görürük

Bunu Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan oktyabrın 15-də Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının Bakıda keçirilən VII Zirvə Görüşündə deyib. O, öz çıxışında Türk Şurasının digər çoxtərəfli platformalarla əməkdaşlığına və əlaqələndirilmiş şəkildə fəaliyyət göstərməsinə önəm verildiyini qeyd edərək deyib:

-Şurasın BMT Baş Assambleyasında və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında müşahidəçi statusuna sahib olmasını arzu edirik. Beləliklə, türk dünyasında ortaq bir fondun qurulması təklifini dəstəkləyirik. Ancaq əvvəlcə bu fondun maliyyə, hüquqi və inzibati təməlləri sağlam qoyulmalıdır. Bu məsələdə katibliyin əlaqələndirməsi ilə aidiyyəti milli və beynəlxalq qurumların da təcrübəsindən istifadə edilərək genişmiqyaslı iş görülməsinin faydalı olduğunu düşünürük. Beynəlxalq ticarətin dollar əsaslı olması qeyri-müəyyənlik şəraitində risklər yaradır. Buna görə iqtisadiyyatlarımız üzərindəki valyuta təsirini azaldacaq mexanizmləri tətbiq etməliyik. Yerli valyutalarla ticarətə əhəmiyyət verdiyimizi xüsusilə qeyd etmək istəyirəm.

Şərqi-Qərbi istiqamətində orta dəhliz üzərindən Xəzərdən və

Türkiyə ərazisindən keçən nəqliyyat marşrutları böyük potensiala malikdir. Bu marşrutdan tam mənasında istifadə etməyimiz gömrüklərimiz arasında əməkdaşlığın inkişafından asılıdır. Təəssüf ki, kvotalar ticarətimizin qarşısında duran ən böyük maneələrdən biridir. Türk Şurası olaraq, aramızdakı kvotaları ortadan qaldırmağıq. Bundan başqa, diasporlarımızın birgə fəaliyyət göstərmələrinə dair layihələrə də önəm verməliyik. Müasir dövrdə bölgəmizdə sülh və əmin-amanlığa ən böyük təhdid mənbəyi terror təşkilatlarıdır. PKK/YPG, İŞİD, FETÖ kimi şər şəbəkələrinin mövcudluğu təhlükəsizlik sahəsindəki əməkdaşlığımızın əhəmiyyətini artırmışdır. Suriyada son səkkiz ildir yaşadıqlarımız isə bir terror təşkilatının əli ilə digərinin məhv

edilməsinin mümkün olmadığını göstərmişdir. Ölkə olaraq PKK/YPG-ni ortadan qaldırmaq məqsədilə oktyabrın 9-da çox mühüm bir addım atdıq. "Sülh çəməsi" əməliyyatımızın iki əsas məqsədi var. Bunların birincisi Suriyanın şimalındakı PKK/YPG-dən gələn terror təhdidinin tamamilə aradan qaldırılmasıdır. Əməliyyatımızın ikinci qayəsi isə səkkiz ildir müsafir etdiyimiz 3 milyon 650 min Suriyalı ərəbin öz ölkələrinə, vətənlərinə sağ-salamat qayıda bilmələrini təmin etməkdir. Bundan başqa, təxminən 350 min Suriyalı kürdü ölkəmizdə qonaq qəbul edirik. Hörmətli qardaşlarımız, milli mübarizələrimizdə bir-birimizin yanında durmaq qardaşlığımızın borcudur. Azərbaycanın əzəli torpağı Dağlıq Qarabağın və ətəfinin Ermənistanın işğalı altında qalması bir milyon qardaş-bacımızı evlərindən, yurdlarından uzaqda qaçqın və köçkün vəziyyətində yaşamağa məcbur edib. BMT Baş Assambleyasındakı nitqimdə də dediyim kimi, bu, qəbul ediləməz bir vəziyyətdir. Dağlıq Qarabağ probleminin ən qısa müddətdə sülh yolu ilə və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü əsasında həll edilməsi üçün əlimizdən gələnləri göstərməyə davam edəcəyik.

Biz xarici ölkələrdə öz kapitallarını sərmayə qoymaq istəyən macar sahibkarlar üçün investisiya proqramı elan etmişik

Bunu Macarıstanın Baş Naziri Viktor Orban oktyabrın 15-də Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının Bakıda keçirilən VII Zirvə Görüşündə deyib. O, qeyd edib ki, bunun sayəsində Macarıstan və Türk Şurasının üzvü olan ölkələr öz əmtəə dövriyyəsini artırır.

Baş nazir deyib: -Mən Baş Nazir olduğum dövrdə bu əmtəə dövriyyəsi 2 dəfə artıb və 4 milyard dollara çatıb. Macarıstanın Eksimbankı Türk Şurasının

üzvü olan ölkələr üçün kredit xətti açıb. Bu kredit xəttindən həm sizin, həm də bizim sahibkarlar istifadə edə bilərlər. Macarıstan və Türkiyə sahibkarları

üçün 190 milyon, Qazaxıstan və Macarıstan sahibkarları üçün 80 milyon, Özbəkistan-Macarıstan əməkdaşlığı üçün daha 80 milyon, Macarıstan-Azərbaycan əməkdaşlığı üçün 80 milyon və Macarıstan-Qırğızıstan əməkdaşlığı üçün 27 milyon dollarlıq kredit xətti açıb. Biz Türk Şurasının Sənaye və Ticarət Palatası ilə fəal əməkdaşlıq edirik. Beləliklə, bu mənbələrdən istifadə edilsə, gələcəkdə biz bu məbləğin əvəzini çıxmağa biləcəyik.

Üzv ölkələr arasında iqtisadi əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi Türk Şurasının yaradılması anından prioritetdir

Bunu oktyabrın 15-də Türk Şurasının Baş katibi Bağdad Amreyev Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının Bakıda keçirilən VII Zirvə Görüşündə qeyd edib. O, deyib:

-Buna görə hazırkı Zirvə Görüşünü "Üzv dövlətlərin kiçik və orta biznes müəssisələrinə dəstək" mövzusunda həsr etmişik. Bu il biz nazirlər səviyyəsində 15 müşavirə keçirmişik. Onlardan səkkizi iqtisadiyyata məsul nazirlərin görüşü olub. Türk Şurası çərçivəsində mayın 17-də Nur-Sultan şəhərində Türk Ticarət-Sənaye Palatasını yaratdıq. Əminəm ki, bu qurum ölkələrimiz arasında ticarət-iqtisadi əlaqələrin inkişafına böyük töhfə verəcək.

Türk Şurasında islahatlarla bağlı məsələ üzrə iş görülüb. Qurumlarımız arasında əməkdaşlığın səmərəliliyinin artı-

rilması məqsədilə Türk Şurası yanında Əlaqələndirmə şurası yaradılıb. Keçən 10 il ərzində Türk Şurası tamhüquqlu beynəlxalq təşkilat kimi özünü doğruldub. Üzv dövlətlər arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın inkişafının səmərəli mexanizminin olmasını bəyan etmək üçün bütün əsaslar var. Bunu ölkələri-

mizin ümumi maraqlarının irəliləməsi istiqamətində təşkilatın uğurlu fəaliyyəti təsdiq edir. Bu gün Türk Şurası BMT və digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla konstruktiv əlaqələr qurub. Əminliklə deyə bilərik ki, ötən 10 il ərzində Türk Şurasının formalaşdırılması mərhələsi yekunlaşıb və biz təşkilatın inkişafının növbəti mərhələsinə keçirik. Nursultan Abişev Nəzarbayevın təklif etdiyi kimi, gündəlikdə "Türk baxışı 2040" programının işlənilməsi məsələsi durur. Bununla bağlı Şurasın katibliyi tərəfindən təşkilatımızın perspektivlərini müəyyən edən "Türk Şurası 2025" adlı yeni strategiya hazırlanır. Bu sənədə sizin təkliflərinizi əlavə edərək biz onu gələn Zirvə Görüşündə diqqətinizə çatdıracağıq.

17-23 oktyabr 2019-cu il

Azərbaycan Prezidentinin sarsıdıcı diplomatik-siyasi zərbəsi

Müəssisimiz akademik, millət vəkilisi Ziyad Səmədzadə:

Ziyad müəllim, bugünlərdə Türkmənistanın paytaxtı Aşqabad şəhərində MDB Dövlət Başçılar Şurasının növbəti iclası, məhdud və geniş tərkibdə görüşləri keçirildi. Bu tədbiri, keçirilən görüşləri əlamətdar və tarixi edən məqamlardan biri də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışı, tarixi bəyanatı oldu. Belə ki, çıxışı zamanı dövlət başçısı bir daha Ermənistanın işğalçılıq və təcavüzkarlıq siyasətinin mahiyyətini açıqlayaraq, həmin ölkəni dünyanın imtina etdiyi faşizmə dəstək verməkdə konkret faktlarla ittiham və ifşa etdi. İstədik ki, söhbətimizə əlavə bu məqamdan başlayaq...

- Övvəla onu deyim ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin başlamasından artıq 31 il ötür. Çox təəssüflər olsun ki, dünya ictimaiyyətinin, beynəlxalq birliyin uzun müddət laqeyddi, susqunluğu, aparıcı beynəlxalq təsisatların və super güclərin ikili standartları və Ermənistanın dağıdıcılıq, tərribatçılıq, destruktiv mövqeyi üzündən bu münaqişə bugünkü ədalətli həllini tapmayıb. Ancaq bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan münaqişənin sülh və danışıqlar yolu ilə həllinə üstünlük verib, öz əməli addımları ilə bu prosesə sadıqlığını nümayiş etdirib və Ermənistanın, Paşinyanın "format dəyişikliyi" tərribatının qarşısını alaraq, həmin ölkəni danışıqlar masasına əyləşdirməklə, əvvəlki mövqeyində qaldığını hər kəsə ayarı şəkildə göstərib. Eyni zamanda, Ermənistanın tərribatçılıq aməllərinə cavab olaraq, uğurlu Aprel döyüşləri, Cünnüt və Qazax əməliyyatları ilə münaqişənin həllində digər variantlara əl atıla biləcəyini, torpaq, Qarabağ məsələsində bir addım olsun belə geri çəkilməyəcəyini ortaya qoyub. Dünya, münaqişənin həllində vasitəçilik missiyasını üzərinə götürən ATƏT, onun Minsk qrupu, həmsədrələr institutu Azərbaycanı dəyişməz və birmənalı mövqeyinin bir daha şahidi olub. Ancaq öncəki müəssisələrimdən, açıqlamalarından birində də qeyd etdiyim kimi, Qarabağ məsələsində necə ki, Ermənistan sülhə razılıq verməyib, savaş bütün cəbhələrdə və meydanlarda davam edəcək. Yəni, istər informasiya, istər siyasət, istər diplomatiya cəbhəsində hər gün savaş gedir, düşmənlə hər an üz-üzəyik və 90-cı illərdən fərqli olaraq, artıq demək olar ki, hər gün, hər ay Ermənistan və ona dəstək olan qüvvələrə siyasi-diplomatik zərbələr endirilir. Xüsusilə də, ölkə prezidenti cənab İlham Əliyev iştirak etdiyi yerli, regional və beynəlxalq toplantılarda ən yüksək kürsülərdən işğalçı Ermənistanın cinayətkarlıq və tərribatçılıq aməllərini, yalanlarını bir-bir faktlarla, sərrast və cəsarətli arqumentləri ilə ifşa edir. Çox da uzağa getməyək, Azərbaycan liderinin Aşqabad Sammitindən cəmi bir neçə gün öncə dünyanın ən nüfuzlu platformalarından sayılan "Valday" Diskussiya Klubu

düşdü, tarixdən bixəbərliliyini nümayiş etdirdi, eyni zamanda, əsl erməni xislətinə uyğun şəkildə yalan, böhtan toxumağa çalışdı. Sübut etdi ki, erməni millətçiləri üçün heç bir siyasi-mənəvi-insani dəyər, ölçü yoxdur, dünyanın qəbul etmədiyi, sevmədiyi hər nə varsa, o cümlədən insan, bəşəriyyət qanuna susayan faşizm onlar üçün qəbul olunandır. Əslində faşizmi, rasizmi, şovinizmi, terrorizmi dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldıran bir ölkədən, bir zehniyyətdən, xəstə təkəyyüldən bundan artıq heç nə gözləmək düzgün olmazdı. Paşinyan əslində özü və özlərinə yaraşanı, yaraşdırdıqlarını bir daha göstərmiş oldu.

Eyni zamanda, ikinci dəfə çıxış edən Azərbaycan prezidenti qısa nitqi ilə Paşinyanı susdurdu. MDB dövlət başçılarını da bir daha Ermənistanın, onun rəhbərliyinin əsl mahiyyətinə şahidlik etmiş oldu. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, Ermənistanla dalbadal vurulan bu siyasi-diplomatik zərbələr, onun regional və transmilli layihələrdən kənar saxlanması, getdikcə xarici ölkələrdən asılı vəziyyətə düşməsi, vassala, forpostla çevrilməsi, siyasi-iqtisadi tənəzzül, bunun müqabilində isə Azərbaycanın hər gün, hər an inkişafa doğru addımlaması, dünyadakı yerinin və rolunun artması, etiraf edilməsi mütləq və mütləq şəkildə öz sözünü deyəcək, Qarabağ münaqişəsinin həllinin nüsbətə dönüşündə öz rolunu oynayacaq. Hər birimizdə buna böyük inam və əminlik var.

Ziyad müəllim, məqamı düşməmişkən, ölkə başçısının Aşqabad Sammitində səsləndirdiyi tarixi həqiqətlərə bağlı zamanında Sizin özüünüzün də addımlarınız, araşdırmalarınız olub. Böyük Vətən müharibəsinin 70 illiyinə həsr olunmuş, "Bakı nefti-qələbənin açarı: sərfli keçmiş, işıqlı gələcək.1941-1945" kitabında Njedenin satqınlığını, insan qanına susayan bir cani, faşist qulbəçəsi olduğunu tarixi faktlarla oxuculara çatdırmışdınız. Bu məqama da toxunmanızı istərdik.

- Tamamilə doğrudur. Hələ bir neçə il öncə adımda çəkdiyiniz kitabda erməni cəlladlarından və qaniçənlərdən biri olan və amansızlığı ilə seçilən Njedenin qanlı əməllərinə işıq salan və tarixi faktlara əsaslanan geniş bir yazı ilə çıxış etmişdik. Daha doğrusu, həmin kitabda tarixə, arxiv materiallarına, ən əsası faşizmə ən böyük zərər çəkmiş keçmiş SSRİ-nin, indiki Rusiyanın arxivlərində saxlanılan son dərəcə vacib tarixi materiallara əsaslanaraq, Njedenin, Dronun və digər erməni cəlladlarının qanlı, qeyri-insani əməllərini, onlara kimlərin himayədarlığı etməsini və hansı məqsədlər güdməsini ifşa etmişdik. Konkret olaraq, 2016-cı ildə işğalçı ölkənin paytaxtında - Yerevanda Njeyə heykəl ucaldılması və onun böyük etirazlara səbəb olması hər birimizin yaddaşındadır. Hər bir kəs belə bir addımın yolverilməz, insanlığa, bəşəriyyətə təhqir və hörmətsizlik olduğunu bilir, qeyd edir və Ermənistanın öz mahiyyətindən irəli gələn bu hərəkəti pisləyir və lənətləyirdi. Çünki başqa cür də ola bilməzdi, daxili aləmi zəngin olan hər kəs Ermənistanın bu qeyri-insani hərəkətinə susa, səssiz qala bilməzdi və qalmadı. Ermənistanla qarşı hər cür təpki, etirazlar ifadə edildi ki, bu ziyanlı, təhlükəli, qeyri-insani addımdan geri çəkilsin. Amma Ermənistan, onun bir-birini əvəzləyən və bir-birindən fərqlənməyən hakimiyyətləri bu qeyri-insani addımın aradan qaldırılmasına nainki səy, göstərmədi, əksinə, bunu qəhrəmanlıq nümunəsi kimi dünyaya sırımaqda, öz yalanları ilə dünyanı aldatmaqda davam etdilər. Amma fakt faktdır və heç bir yalan tarixi faktlar, tarixi həqiqətləri puç edə, sıradan çıxara bilməz.

Ümumiyyətlə, ermənilər ömür boyu kölgələrinə sığınub dolandıqları himayədarlarını - Rus imperiyasını özlərinə sərf edən, istədikləri tarixi məqamda utanmadan dəyişdilər. İkinci Dünya müharibəsi ərəfəsində onlar yeni himayədar axtarışlarını davam etdirərək, "mənəm-mənəm" deyən Hitler Almaniyasına sığınmağa, satılmağa qərar verdilər. Belə ki, ermənilərin nümayəndələri - Avropa xalqlarının cəlladları olan Dro, Njde və digər qanlı cinayətkarlar İkinci Dünya müharibəsi illərində İmperiya Baş Təhlükəsizlik İdarəsinin (SD) nümayəndələrinə öz xidmətlərini təklif edirdilər. Əvəzində isə ermənilər "köçəri" dövlətlərdən biri, Azərbaycan əzəli-əbədi torpaqları üzərində süni yolla qurulmuş Ermənistan SSR-in coğrafi ərazisini genişləndirmək istəyirdilər. Rusiya arxivlərindən əldə edilmiş "Daşnaklar alman kaşfiyyatının xidmətində" adlı kitabda çap olunmuş tarixi bir sənəd - SSRİ Daxili İşlər naziri S.Kruqlovun İ.Stalina, V.Molotova, L.Beriyaya, Q.Malenkova yazdığı tam məxfi məlumat İkinci Dünya Müharibəsi illərində Hitler Almaniyasına xidmət edən erməni cəlladlarının fəaliyyətini açıq-aydın sübuta yetirirdi. Orada qeyd olunurdu ki, SSRİ Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən hərbi əsirlər arasında özünü untermayor Karer Petera kimi qələmə verən, ancaq milliyyətə erməni olan və alman kaşfiyyatının keçmiş əməkdaşı Peter Kamsarakan müəyyən edilmiş, tapılmışdır. Göstərilirdi ki, Kamsarakan başda olmaqla, alman kaşfiyyatının əlaltısı olan başqa bir neçə erməni canisi-dəş-

naklar almanlara öz arzularını bildirib, SSRİ ilə müharibə baş verdiyi halda Almaniyanın köməyi ilə erməni dövlətinin yaradılmasını, o dövlətdə hökumət partiyasının "Daşnaksütyun" olmasını, həmçinin Türkiyənin ermənilər yaşayan rayonları ilə yanaşı, Şərqdə Dağlıq Qarabağ, Şimalda isə Gürcüstanın Borçalı rayonunun birləşdirilməsi hesabına Ermənistanın genişləndirilməsini istəyiblər. Həmçinin, qeyd edilirdi ki, Kamsarakanın ifadəsinə və onun daşnakların almanlarla əməkdaşlığa cəlb olunmasında rolunu SSRİ Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən dindirilib, hazırda nazirliyin Vladimir həbsxanasında saxlanılan erməni emiqrantlarının lideri Njde ləqəbli Ter-Artunyan təsdiq etmişdir. Yəni, bu tarixi faktın özü ermənilərin, onun qanlı cəlladlarının, faşizmə qulluq edən nöqərlərinin iç üzünü bir daha açıb göstərir. Bunu əslində ermənilər və Ermənistan hakimiyyətindəkilər hamıdan yaxşı bilir, amma həqiqətin gözünə küllüf etməyə, dünyanı öz yalanlarına inandırmağa cəhd etməkdə davam edirlər. Ancaq qeyd etdiyim kimi, tarix yalanı sevmir. Tarixdən danışıqda gərək həqiqətlərə, faktlara danışıqda, danışıqda və yaxud da, həmin həqiqətlərdən özünü bixəbər göstərəndə məhz Paşinyanın Aşqabaddakı durumuna düşməkdən başqa bir yol qalmır. Bəli, Aşqabad Sammitində Paşinyan həm tarixi savadsızlığını, həm də yalançı olduğunu nümayiş etdirdi, Azərbaycan prezidentinin faktlara, arqumentlərə, məntiqə söykənən çıxışı ilə ifşa olundu. Bundan sonra da əgər bu cür cəhdlər olarsa erməni yalanları bir daha və

növbəti dəfə ifşa olunacaq, dünyanı gülüş obyektinə çevriləcəklər. Onu da mütləq şəkildə deməliyəm ki, hələ sovetlər dövründə ermənilər, Ermənistan Kremlidəki himayədarlarına arxalanaraq, bu cür anti-insani, anti-bəşər addımlarını gerçəkləşdirməyə başlamışdılar. Konkret olaraq, Azərbaycan və Türkiyə türklərinə qarşı böyük nifrət, amansızlığı, qəddarlığı ilə seçilən, Türkiyəyə etdiyi xəyanətə görə bu ölkədən qovulan, qulağı kəsilən qanlı əməl sahibi Andronik hələ sovetlər dövründə heykəlabidə kompleksini ucaldılmış, ora bir növ sitayiş yerinə, "ziyərət-gaha" çevrilmişdi və təəssüflər olsun ki, bu gün də belədir. Əgər zamanında ermənilərin, Ermənistanın bu anti-insani addımına, əli türk və Azərbaycan xalqının qanına buluşması qatılaraq abidə kompleksini ucaldılmasına reaksiya verilseydi, bunu edənə, Ermənistan rəhbərliyi sərt şəkildə cəzalandırılmalıydı, bəlkə də bu gün Yerevanda başqa bir qatilin-Njedenin heykəli də olmazdı. Ancaq vaxtında cəzalandırılmadığına görə Ermənistan, onun başbəla liderləri öz anti-insani davranışları ilə insanlığa və bəşəriyyətə, onun dəyərlərinə hörmətsizliklərini davam etdirirlər. Amma Ermənistanın qatili millətçiləri çox tezliklə öz əkdiklərini biçməli olacaqlar, necə ki, artıq proses başlanılıb, Ermənistanın özünü ifşa prosesi gedir və getdikcə də sürətlənərək, öz məntiqi sonluğuna çatacaq. Ermənistanın, erməni cəlladlarının etdikləri cəzasız və cavabsız qalmayacaq.

Müəssisəni apardı: Kamil

Azərbaycan xalqını
18 oktyabr - Müstəqillik günü
münasibətilə təbrik edir

PAŞA Həyat

Sahibkarlığın İnkişafı Fondu indiyədək 36 min sahibkara 1,4 milyard dollar güzəştli kredit ayırıb

2017-ci ildə Azərbaycanda Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi yaradılıb. Agentliyin yaradılmasında məqsəd kiçik və orta sahibkarlığın inkişafının dəstəklənməsidir. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Prezident İlham Əliyev oktyabrın 15-də Bakıda Türkdillli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VII Zirvə Görüşündə deyib.

Ölkə daxilində və xaricində geniş fəaliyyət imkanlarına malik güclü sahibkarlar sinfinin formalaşdığını deyən Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən indiyədək 36 min sahibkara 1,4 milyard ABŞ dolları həcmində güzəştli kredit ayrılıb. 2018-ci ildə özəl sektorun ölkəmizin ümumi daxili məhsulunda payı 85 faiz təşkil edir.

Milli Məclisdə türk iş adamları ilə görüş olub

Oktyabrın 15-də ölkəmizdə səfərdə olan Dünya Türk İş Şurasının nümayəndə heyəti Milli Məclisdə İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvləri ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, komitənin sədri Ziyad Səmədzadə türk dünyasının siyasi və iqtisadi qüdrətinin gündən-günə artmasından qürur duyduğunu bildirdi. O deyib ki, Türkiyədə azərbaycanlı iş adamları, Azərbaycanda isə türk iş adamları uğurla fəaliyyət göstərirlər. Artıq Türkiyə və Azərbaycan iş adamları birlikdə üçüncü dövlətlərdə iş qurur, taleyüklü məsələlərdə

bir-birilərini müdafiə edirlər. Prezident İlham Əliyevin də dediyi kimi, "bir millətin iki diasporu olmaz" fikri həyatda öz təsdiqini tapmaqdadır. Deputatlar da çalışırlar ki, qanunvericilik sahəsində iş adamları üçün heç bir problem olmasın, onlar rahatlıqla fəaliyyət göstərə bilsinlər. Dünya Türk İş Şurasının nümayəndə heyətinin rəhbəri Halim Mete türk dünyasının böyük iqtisadi potensiala malik olduğunu deyib və Türkiyə ilə Azərbaycan arasında ticarət dövryyəsinin artırılmasının vacibliyini diqqətə çatdırıb. Qeyd olunub ki, Türkiyə vətəndaşları üçün viza rejiminin ləğv olunması ikitərəfli əməkdaşlığın daha da inkişafına böyük töhfədir.

Söhbət zamanı Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi barədə də fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə Milli Məclisin deputatları Vahid Əhmədov, Əli Məsimli, Şəmsəddin Hacıyev, Aydın Hüseynov, Tahir Mirkişili, Rüşad Quliyev, Mahir Abbaszadə və digər şəxslər iştirak ediblər.

Təbii qaz ixracının Azərbaycanın ümumi ixracındakı payı 5 faizədək çoxalıb

Doqquz ayda xam neft və bitümlü minerallardan alınan xam neft məhsullarının ixracı ölkənin ümumi ixracının 75,79

faizini, təbii qaz 12,18 faizini, neft məhsulları isə (2710 mal kodu üzrə) 2,33 faizini təşkil edib.

Bu barədə Dövlət Gömrük Komitəsi (DGK) məlumat yayıb. Qeyd edək ki, ötən ilin eyni aylarında xam neft və bitümlü minerallardan alınan xam neft məhsullarının ixracının Azərbaycanın ümumi ixracındakı payı 81,18 faiz, təbii qazın payı 7,2 faiz, neft məhsullarının payı 2,98 faiz olmuşdu.

“Mühasiblərin və Auditorların VI Avrasiya Forumu” keçirildi

Azərbaycan Professional Maliyyə Menecerləri Assosiasiyasının (APFM), Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqının və Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatasının birgə təşkilatçılığı ilə 2019-cu il 10-12 oktyabr tarixlərində “Mühasibat uçotu və audit: müasir çağırışlar” mövzusunda Bakıda Avropanın və Asiyanın bir çox ölkələrinin nüfuzlu qurumlarının nümayəndələrini cəmləşdirən “Mühasiblərin və Auditorların VI Avrasiya Forumu” keçirildi. Forumda 20 ölkədən xarici nümayəndələr, peşəkar mütəxəssislər və eyni zamanda, yerli qurumların nümayəndələri iştirak etdilər.

Milli Məclisin İqtisadi Siyasət, Sənaye və Sahibkarlıq Komitəsinin sədri, Azərbaycan Professional Maliyyə Menecerləri Assosiasiyasının Məsləhət Şurasının üzvü, akademik Ziyad Səmədzadə, Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının sədri Vahid Novruzov, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı sədrinin birinci müavini Alim Quliyev və başqaları tədbirdə çıxış etmişlər.

Forumun təşkilində əsas məqsəd qloballaşan dünya iqtisadiyyatında yaranmış vəziyyəti, maliyyə resurslarının səmərəli istifadə olunması, idarəetmə sistemində və bütövlükdə sosial-iqtisadi həyatda şəffaflığın yüksəldilməsi sahəsində

də peşəkar müzakirələr aparmaq, mövcud problemləri təhlil etmək, beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla müvafiq institusional mexanizmlərin fəaliyyət istiqamətlərini dəqiqləşdirmək, bu sahədə beynəlxalq standartların tətbiqi, maarifləndirmə və beynəlxalq əməkdaşlıq üzrə real nəticələr əldə etməkdən ibarətdir.

Qeyd edək ki, APFM 2016-cı il mart ayından etibarən isə Avropanın 320 000 mühasib və auditorunu cəmləşdirən Avropanın Mühasiblər və Auditorlar Federasiyasının (EFAA) üzvüdür, Azərbaycanın Peşəkar mühasib təşki-

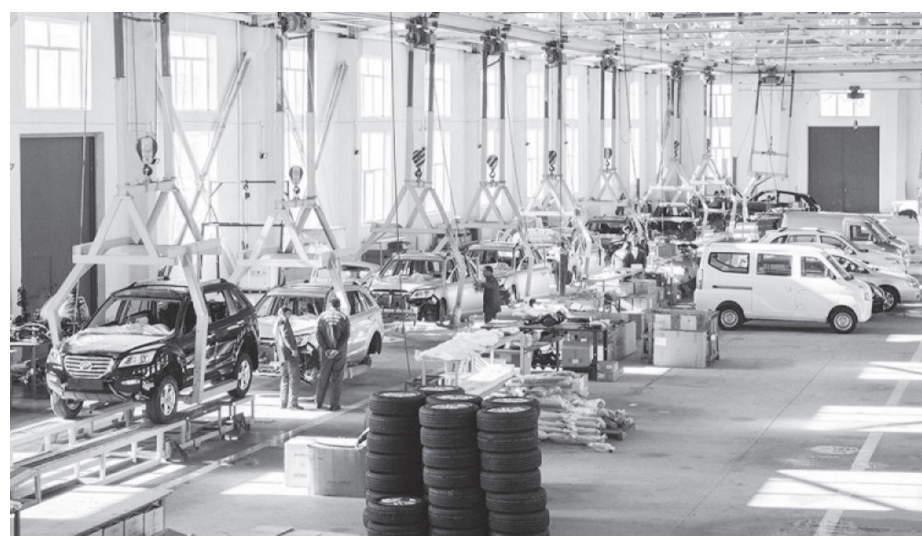
latdır. Assosiasiya Mühasiblərin və Auditorların Forumunun Azərbaycan rəsmi koordinatoru kimi geniş fəaliyyət göstərir. Bu forum artıq Avrasiyanın mühasibləri və auditorları üçün mühüm və əhəmiyyətli bir hadisəyə çevrilmişdir. Forumda iştirak edən ölkələrin sayının artması da elə bunu sübut edir. Respublikanın ictimai əhəmiyyətli qurumlarının, nazirliklərinin, dövlət və kommersiya təşkilatlarının dəstəyi sayəsində bu möhtəşəm hadisə respublikamızda daha geniş vüsət alaraq, daha səmərəli, effektiv və beynəlxalq əhəmiyyətli bir tədbirə çevrilir.

Qeyri neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 15,6 faiz artıb

Sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarlar tərəfindən yanvar-sentyabr aylarında 34,7 milyard manatlıq və ya keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 1,7 faiz çox sənaye məhsulu istehsal edilib. Sənayenin qeyri neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 15,6 faiz artıb.

Dövlət Statistika Komitəsindən Sənaye məhsulunun 25,2 faizi emal sektorunda istehsal olunub.

Emal sektorunda ağacın emalı və ağacdən məmulatların istehsalı 99 faiz, tütün məmulatlarının istehsalı 78,5 faiz, hazır metal məmulatlarının istehsalı 78,1 faiz, kompüter, elektron və optik məhsulların istehsalı 77,2 faiz, içkilərin istehsalı 40,4 faiz, toxuculuq sənayesi məhsullarının istehsalı 39,2 faiz, mebel istehsalı 29,5 faiz, maşın və avadanlıqların quraşdırılması

və təmiri işləri 28,2 faiz, rezin və plastik kütlə məmulatlarının istehsalı 26,1 faiz, kağız və karton istehsalı 25 faiz, kimya sənayesi məhsullarının istehsalı 20,6 faiz, qida məhsullarının istehsalı 15,1 faiz, əzəçiliq məhsullarının istehsalı 12,6 faiz, poliqrafiya məhsullarının istehsalı 11,8 faiz, geyim istehsalı 10,6 faiz, tikinti materiallarının istehsalı 4,2 faiz, maşın və

avadanlıqların istehsalı 1,8 faiz artıb. Neft məhsullarının istehsalı 1 faiz, elektrik avadanlıqlarının istehsalı 8,5 faiz, sair nəqliyyat vasitələrinin istehsalı 11,9 faiz, metallurjiya sənayesi məhsullarının istehsalı 14,6 faiz, dəri və dəri məmulatlarının, ayaqqabıların istehsalı 25,2 faiz, avtomobil, qoşqu və yarımqoşquların istehsalı isə 32,2 faiz azalıb.

Ötən il türkdillli ölkələrdən 8 milyon ton yük Azərbaycan vasitəsilə daşınıb

“Tarixən qədim İpək Yolunun üzərində yerləşən ölkələrimiz arasında nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıq təbii ki, əsas istiqamətlərdən biridir. Azərbaycan Şərqi-Qərbi nəqliyyat

dəhlizinin fəal iştirakçısıdır”. Bu sözləri Prezident İlham Əliyev oktyabrın 15-də Bakıda Türkdillli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VII Zirvə Görüşündə deyib.

“2017-ci ilin oktyabrında istifadəyə verilmiş Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu tarixi İpək Yolunun bərpasına bizim müştərək töhfəmizdir. Bakı Beynəlxalq Dəniz Limanı 15 milyon ton yük və 100 min konteyner yükə qəbul qabiliyyətinə malikdir. Ehtiyac olduğu təqdirdə limanın yükə qəbul qabiliyyəti 25 milyon ton yük və 1 milyon konteynerə kimi artırılı bilər. Azərbaycan etibarlı tranzit ölkəsi olaraq türkdillli ölkələrin dünya bazarlarına çıxışı üçün səylərini davam etdirir. 2018-ci ildə türkdillli ölkələrdən 8 milyon ton yük Azərbaycan vasitəsilə daşınıb”, - deyər Prezident İlham Əliyev qeyd edib.

İstehlak bazarında qiymətlər açıqlanıb

Yanvar-sentyabr aylarında istehlak məhsullarının və xidmətlərin qiymətləri ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 2,6 faiz, o cümlədən ərzaq məhsulları, içkilər və tütün məmulatlarının qiymətləri 3,5 faiz, qeyri-ərzaq mallarının qiymətləri 1,3 faiz, əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlərin qiymətləri 2,4 faiz bahalaşmışdır. Dövlət Statistika Komitəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, sentyabrda avqust ayına nisbətən istehlak məhsullarının və xidmətlərin qiymətləri 0,3 faiz, o cümlədən ərzaq məhsulları, içkilər və tütün

məmulatlarının qiymətləri 0,7 faiz, qeyri-ərzaq mallarının qiymətləri 0,1 faiz bahalaşmış, əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlərin qiymətləri isə sabit qalıb. Ay ərzində düyünün, unun, mənə və qarabaşaq yarmasının, makaron məmulatlarının, mal, qoyun və toyuq ətinin, təzə balığın, pastemizə olunmamış üzüm, qatılaşdırılmış şəkərli südün, brınza və tərkibində qursaq mayası olan bərk və yumşaq pendirin, kəsmiyin, yumurtanın, süfrə marqarininin, portağalın, bananın, qozun, fındığın, şabalıdın, xiyarın, pomidorun, bibərin, badımcanın, göy lobyanın, yerləyən, sarımsağın, kartofun, şəkərin, qəhvənin, kakao tozunun, dondurmanın, kola içkisinin, limonadın, pivonun qiymətlərində bahalaşma, suda bişmiş kolbasanın, yoqurtun, xamanın, kərə, zeytun və qarğıdalı yağlarının, limonun, naringinin, almanın, armudun, narnın, üzümün, kiviinin, kələmin, balqabağın, çuğundurun, soğanın, quru noxudun, mərcinin, şəkər tozunun, arəğın və energetik içkilərin qiymətlərində ucuzlaşma müşahidə olunub. Digər ərzaq məhsullarının qiymətlərində ciddi dəyişikliklər baş verməyib.

Sentyabrda avqust ayına nisbətən qeyri-ərzaq mallarından mebel və ev əşyalarının, velospedlərin, televizorların, kondisionerlərin, boyaların, kərpicin, parketin, kəsilmiş taxtanın qiymətlərində bahalaşma, divar kağızlarının, sementin, soyuducuların, toz şəklində sintetik yuyucu vasitələrin, mobil telefonların, planşet tipli kompüterlərin qiymətlərində isə ucuzlaşma olub. Digər qeyri-ərzaq mallarının qiymətlərində ciddi dəyişikliklər olmayıb.

17-23 oktyabr 2019-cu il

Азербайджан увеличил экспорт сырой нефти

В январе-сентябре 2019 года из Азербайджана экспортировано 23 млн 254 тыс. 21 тонна сырой нефти и нефтепродуктов, получаемых из битуминозных минералов.

За девять месяцев общая стоимость экспорта нефти и нефтепродуктов составила 11 млрд 267 млн 61 тыс. долларов США. Как сообщает АЗЕРТАДЖ, информацию об этом распространил Государственный таможенный комитет (ГТК).

Напомним, что за аналогичный период прошлого года Азербайджан экспортировал 21 млн

945 тыс. 925 тонн сырой нефти и нефтепродуктов общей стоимостью 11 млрд 588 млн 26 тыс. долларов.

Из Азербайджана экспортировано более 376,5 тысячи тонн продукции химической промышленности

За январь-сентябрь текущего года из страны экспортировано 376 тыс. 533 тонны продукции химической промышленности. Как сообщили АЗЕРТАДЖ в Государственном таможенном комитете, стоимость экспортированных продуктов химической промышленности составила 76 млн 621 тыс. долларов США.

Напомним, что за аналогичный период прошлого года было экспортировано 172 тыс. 17 тонн химической продукции стоимостью 56 млн 907 тыс. долларов.

16 октября в Баку при организации Государственной нефтяной компании Азербайджанской Республики (SOCAR) стартовала VI ежегодная Каспийская техническая конференция SPE (Society of Petroleum Engineers - Общество инженеров нефтегазовой промышленности) на тему «Переход на цифровые технологии: Дверь в будущее».

Как сообщает АЗЕРТАДЖ, на открытии мероприятия выступили президент SPE 2020, представитель компании Petrol Corporation Шоуна Нунан, вице-президент SOCAR по разработке месторождений Яшар Лятифов, вице-президент по добыче компании BP по Азербайджану, Грузии и Турции Джон Стефенсон, директор компании Total E&P Azerbaijan Дэнис Лемаршал, ректор Бакинского государственного университета Эльчин Бабаев и другие.

Попиривествовав участников конференции от имени президента SOCAR Ровнага Абдуллаева, первого вице-президента SOCAR, академика Хошбахта Юсифзаде, вице-президента SOCAR по разработке месторождений Яшар Лятифов представил гостям карту добычи с месторождений, находящихся в азербайджанском секторе Каспийского моря. Согласно карте, до сегодняшнего дня с месторождений, находящихся в

В Баку начала работу VI ежегодная Каспийская техническая конференция SPE

азербайджанском секторе Каспия, было добыто 1 млрд 90 млн тонн нефти, 713 млрд кубических метров газа. С сухопутных месторождений добыто 979 млн тонн нефти, 139 млрд кубических метров газа. Кроме этого, по сегодняшний день было обнаружено 53 сухопутных нефтегазовых месторождения, 40 из которых в настоящее время функционируют. В море было открыто 28 месторождений, 19 из которых на данный момент находятся в действии. Касаясь темы конференции «Переход на цифровые технологии: Дверь в будущее», вице-президент SOCAR сказал, что в современных условиях в таких процессах, как разведка и добыча, возникает высокая потребность в применении различных решений, в том числе самых современных цифровых технологий. «SOCAR в этой связи может похвастаться рядом успешных проектов и достижений», - отметил Я.Лятифов.

В свою очередь вице-президент по добыче компании BP по Азербайджану, Грузии и Турции

Джон Стефенсон в своем выступлении отметил важность проведения конференции с точки зрения обмена опытом между профессионалами отрасли, инженерами, экспертами, студентами и др. Затем Дж.Стефенсон рассказал о применении цифровых технологий на месторождениях «Азери-Чираг-Гюнешли» и «Шахдениз», оператором которых является компания. Директор компании Total E&P Azerbaijan Дэнис Лемаршал отметил, что, несмотря на расширение применения альтернативных и возобновляемых источников энергии, нефть и газ по-прежнему остаются основными источниками энергии. Коснувшись проблем и рисков в нефтегазовой отрасли, он рассказал о применяемых компанией современных технологиях с точки зрения снижения рисков эксплуатации месторождений. В ходе мероприятия будет рассмотрена изменяющаяся нефтегазовая отрасль в Каспийском регионе и по всему миру, опираясь на опыт и передовые

практики профессионалов нефтегазовой промышленности. Данное мероприятие представляет собой идеальную платформу для повышения профессиональной квалификации, уникальную возможность создания сети деловых связей и знакомств и возможность обмена знаниями и опытом среди участников.

За последние несколько лет использование новых технологий преобразило нефтегазовую промышленность. Для упрощения ряда операционных процессов, сокращения человеко-часов, повышения надежности оборудования и безопасности были внедрены новые цифровые подходы. В рамках темы «Переход на цифровые технологии: Дверь в будущее» конференция рассмотрит воздействие цифровых технологий на нефтегазовую отрасль, а также то, как это повлияет на современные и будущие цифровые тренды и приложения.

Конференция включает в себя три ключевые панельные сессии. Первая сессия - «Прошлое, настоящее и будущее». Предсе-

датели сессии - Даррел Ланкастер (Halliburton) и Фавад Курайши (Equinor). Спикеры: Тьерри Дебертранд (Total), Рамин Исаев (SOCAR AQS), Яшар Лятифов (SOCAR), Луис Куинтеро (Halliburton), Гохан Сайги (Schlumberger).

Вторая сессия - «Стабильность, развитие и извлечение выгоды». Председатели сессии - Яшар Лятифов (SOCAR) и Дэнис Лемаршал (Total). Спикеры - Найл Хендерсон (BP), Заир Ибрахим (президент, Саудовская Аравия, Северный залив и восточное Средиземноморье, Baker Hughes, a GE Company), Михаил Красик (TOTAL E&P Absheron), Заур Мамедов (Министерство энергетики Азербайджанской Республики), Арнд Вильгельмс (вице-президент, нефтьные технологии, Equinor).

Третья сессия - «Таланты нового поколения и человеческие факторы». Председатели сессии - Халик Мамедов (SOCAR) и Эммануил Окутбайе (BP). Модератор - Шоуна Нунан (директор инжиниринга механизированной добычи, (Occidental Petroleum), (президент SPE 2020). Спикеры

- Фабрис Бушар (Schlumberger), Мехрибан Эюбова (BP), Эмилия Мамедова (Baker Hughes, a GE Company), Шарлотт Пайен (Французско-азербайджанский университет).

Подробные профессиональные дискуссии пройдут в ходе 12 технических сессий, на которых участники получат возможность услышать известных отраслевых спикеров, включая представителей Total, SOCAR, BP, Occidental Petroleum, TCO, Министерства энергетики Азербайджанской Республики, Schlumberger, Halliburton, Equinor, SOCAR AQS, Baker Hughes, a GE Company и т.д. Общество инженеров нефтегазовой промышленности - SPE предоставляет свои услуги более 156 тыс. специалистов, занимающихся добычей и разработкой энергоресурсов в 154 странах мира. Его миссия заключается в сборе, распространении и обмене техническими знаниями о разведке, добыче и разработке нефтегазовых ресурсов и соответствующих технологиях, приносящих общественную пользу, а также предоставлении специалистам возможностей для повышения их технических и профессиональных компетенций. VI ежегодная Каспийская техническая конференция SPE в Баку продлится до 18 октября.

КОВІА расширяет связи с соответствующими структурами Турции, Узбекистана и Венгрии

Агентство по развитию малого и среднего бизнеса Азербайджана (КОВІА) расширяет связи с соответствующими структурами Турции, Узбекистана и Венгрии.

Как сообщили АЗЕРТАДЖ в КОВІА, 14 октября в ходе бизнес-форума, состоявшегося в рамках VII Саммита Совета сотрудничества тюркоязычных государств, был подписан Протокол о намерениях

по сотрудничеству между Агентством по развитию малого и среднего бизнеса Азербайджана и ОАО Ziraat Bank Azerbaijan и TurkEximbank, а также три меморандума о взаимопонимании между КОВІА и Агентством по поощрению экспорта Венгрии (НЕРА), Турецкой банковской ассоциацией (ТКВВ) и Агентством развития малого бизнеса и предприниматель-

ства при Министерстве экономики и промышленности Узбекистана.

Документы создают широкие возможности для сотрудничества между КОВІА и соответствующими структурами Турции, Узбекистана и Венгрии, в результате их совместных усилий будет обеспечена реализация взаимовыгодных проектов для малого и среднего бизнеса.

Между Конфедерацией предпринимателей Азербайджана и Торговой палатой Монтенегро подписано соглашение о сотрудничестве

Об этом АЗЕРТАДЖ сообщили в Азербайджано-монтенегрийском культурном и экономическом центре.

На основании соглашения будут изучены потенциальные возможности для сотрудничества и совместных проектов, поощ-

рено расширение торговых и экономических связей, оценены возможности взаимного инвестирования.

Ожидается, что это соглашение внесет вклад в укрепление экономических и торговых связей между двумя странами.

Азербайджан и Узбекистан обсудили перспективы сотрудничества в сфере стартапов, инноваций и высоких технологий

Министр транспорта, связи и высоких технологий (МТСВТ) Азербайджанской Республики Рамин Гулузаде встретился с находящимся с визитом в нашей стране министром инвестиций и внешней торговли Узбекистана Сардором Умурзаковым.

Как сообщили АЗЕРТАДЖ в пресс-службе МТСВТ, на встрече, прошедшей в министерстве, состоялся обмен мнениями о текущем состоянии и перспективах сотрудничества двух стран в области телекоммуникаций, инфор-

мационных и высоких технологий, стартапов, инноваций. Кроме того, была подчеркнута

важность развития сотрудничества между двумя странами в сфере транспорта.

17-23 oktyabr 2019-cu il

İSLAM DÜNYANIN BÖYÜK ALİMİ

Bu günlərdə Azərbaycanın elmi ictimaiyyətinə ağır itki üz verdi. Görkəmli şərqşünas alim, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının haqiqi üzvü, Əməkdar elm xadimi, professor Vasim Məmmədaliyev dünyasını dəyişdi. Haqiqətən, xalqımız üçün böyük itkidir. Vasim müəllim elə insanlardan idi ki, onun haqqında keçmiş zamanda danışmaq çətindir. Mən bu yazını onun 70 illik yubileyi münasibətilə (avqust 2012-ci il, "İqtisadiyyat" qəzeti) qələmə almışdım. İndi oxuduqca, düşüncüm ki, yazdıqlarım elə bu günlə də səsləşir. Tək bir şeydən başqa... İndi həmin sözləri, cümlələri sətir-sətir keçmiş zamana çevirmək lazımdır... Amma yox, Vasim müəllim haqqında hələ keçmiş zamanda danışa bilmirəm. Yəqin ki, nə vaxtsa danışaram. İndi isə 7 il əvvəl yazdığım yazını bu gün olduğu kimi sizlərə çatdırmaq istədim.

Müdrək insan, gözəl ailə başçısı, dəyərli ziyalı, görkəmli şərqşünas alim, qayğıkeş müəllim... Klassik Azərbaycan poeziyasının nadir bilicisi idi Vasim müəllim. İnsanları muğam incələrinə hörmət etməyə, onları düzgün ifa etməyə çağırırdı. Onun çıxışları milli mədəniyyətin qorunmasına, müğam sənətimizə, klassik poeziyamıza xidmət edir, onları yad ünsürlərdən, düzgün olmayan tələffüzlərdən, xallardan qoruyurdu. Təkcə Qurani-Kərimin Azərbaycan dilinə tərcüməsində iştirak etməsi Vasim müəllimin bu xalqın tarixində onun layiqli övladı kimi qalmasına bəs edir.

Vasim müəllim bu gün aramızda olmasa da, yeri həmişə görünəcək. Onun aziz xatirəsi onu tanıyanların, doğmalarının, dostlarının, tələbələrini qəlbində daim yaşayacaq.

Allah rəhmət eləsin!

Dünya böyükdür, nəhəng-nəhəng qitələrdən ibarətdir. Ancaq dünya Yaxın Şərqdə göz açmış, dilə gəlmişdir. Təsəvvürə gətirin ki, bütün peyğəmbərlər Yaxın Şərqdə doğulmuş, bütün Allah kəlamı kitabları – "Avesta", "Tövrat", "İncil" və sonuncu müqəddəs kitabımız "Qurani-Kərim" Yaxın Şərqdə yazılmışdır. Tarix də Şərqdən başlamışdır, desəm, yəqin ki, səhv etməyəm. Avropa alimləri də tarixin ilk fəslini Şərqlə, xüsusən Yaxın Şərqlə başlamışlar. Təsədüfi deyil ki, Babil dövlətləri, Misir, Midiya, Məsoptamiya, Yunanistan bəşər tarixinin əlifbası sayılırlar. Fəxr edirik ki, Vətənimiz Azərbaycan da Yaxın Şərqi ən zəngin tarixi olan ölkələrindən biridir. Azərbaycan tarixini, mədəniyyətini Bəhmənyar və Tusi kimi alimlər, dağdan uca Dədə-Qorqud abidəsi, Nizami, Xəqani, Nəsimi, Füzuli, Xətai kimi şeir-sənət zirvələri özəmətə mindirib. Orta əsrlərdən isə dünyada şərqşünaslıq elmi yaranıb, zənginləşib, təkmilləşib. Heç şübhəsiz, Azərbaycan şərqşünaslığının yaranmasında, onun nüfuzlu elmə çevrilməsində böyük tarixçi və şərqşünas alimlərimizin - akademik Əbdülkərim Əlizadənin, akademik Ziya Bünyadovun xidmətlərini minnətdarlıqla qeyd etmək lazımdır. Sevindirici haldır ki, bu gün

Azərbaycan şərqşünaslığı adlarını çəkdiyim şərqşünas alimlərimizin layiqli davamçısı, akademik Vasim Məmmədaliyevin yaradıcılığında, tədqiqatlarında daha da mükəmməlləşir. Vasim müəllim Azərbaycan xalqının milli sərvətidir. XX əsrdə Azərbaycan xalqı çox böyük ziyalılar yetişdirib, artıq XXI əsrdən 19 il keçib. Bu ziyalıların ən yüksək səviyyədə olanları Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının ədəbiyyatını, musiqimizi, mədəniyyətimizi, ümumiyyətlə humanitar elmləri dünya səviyyəsinə qaldıran akademikləridir. Üzeyir Hacıbəyov, Səməd Vurğun, Qara Qarayev, Mirzə İbrahimov, Əbdülkərim Əlizadə, Həmid Araslı, Əlisəhət Sumbatzadə, Ziya Bünyadov, Aida İmanquliyeva... Bu alimlər içərisində Vasim Məmmədaliyev də var. Elə bu kifayətdir ki, Vasim müəllimin yaradıcılığı haqqında deyilən sözlərə yekun vurulsun. Mən Vasim müəllimi uzun illərdir tanıyıram. İslam aləminin ən dəyərli alimlərindəndir. Vasim müəllim milli-mənəvi dəyərlərimizi dünyanın ən yüksək tribunalından təmsil edir. Biz qloballaşan dünyada, İslam dünyasına haqsız hücumların olduğu bir dövrdə yaşayırdıq. Bu haqsız hücumlara cavab vermək təkcə siyasətçilərin öhdəsinə düşmür, bu hücumlara cavab

vermək şərqşünas alimlərin də vacib vəzifələrindən sayılır. Vasim müəllimi dünyanın harasına göndərsən o, həmin yerdə alimlər arasında parlayar. Çünki o, sözün əsl mənasında, alimdir, əsl ziyalıdır. Vasim müəllim elmdə Fərhad kimi külüng vuran, bununla da özünəməxsus elm yolu açan nadir alimlərdəndir. O, mənəvi saflığın, milli qürurun, milli-mənəvi dəyərlərin, xeyirxahlığın, alicənablığın, nəhayət İslam dininin bayrağıdır. Vasim müəllimin elmi potensialı, İslam dini, onun fundamental əsasları barədə baxışları böyük bir məktəb, böyük bir xəzinədir. Mənim fikrimcə, dövləti qorumaq üçün ilk növbədə milli-mənəvi dəyərləri qorumaq lazımdır. Əgər dövlət varsa, milli-mənəvi dəyərləri yoxsa, o, dövlət deyil. Dövlətin gücü onun iqtisadi qüdrəti ilə yansa, milli-mənəvi dəyərləri ilə ölçülür. Vasim müəllimin millət qarşısında ən böyük xidmətlərindən biri də milli-mənəvi dəyərlərimizi çox mükəmməl və savadlı şəkildə qorumağıdır. Vasim Məmmədaliyev İslam aləminin incəliklərinə, dərinliklərinə yaxından bələd olan bir alimdir. Vasim müəllim heç vaxt şöhrətpərəst olmayıb, çünki o, insanlıq tərbiyəsini Qurani-Kərimdən, Peyğəmbər əley-

Azərbaycan elmi ictimaiyyətinə ağır itki üz vermişdir. Görkəmli şərqşünas alim, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının haqiqi üzvü, Əməkdar elm xadimi, Bakı Dövlət Universitetinin ərəb filologiyası kafedrasının müdiri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdüçüsü, filologiya elmləri doktoru, professor Vasim Məmmədaliyev 2019-cu il oktyabrın 13-də ömrünün 77-ci ilində vəfat etmişdir. Vasim Məmmədaliyev oğlu Məmmədaliyev 1942-ci il avqust ayının 27-də Bakı şəhərində anadan olmuşdur. Orta məktəbi bitirdikdən sonra o, 1959–1964-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsində ali təhsil almış, 1964-cü ildə universitetin ərəb aspiranturasına daxil olmuş və Tbilisiyə ezam edilərək 1967-ci ildə orada aspiranturunu bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə 1968-ci ildən etibarən Azərbaycan Dövlət Universitetində başlayan Vasim Məmmədaliyev 1981–1991-ci illərdə burada şərqşünaslıq fakültəsinin dekanı, 1991–1992-ci illərdə universitetin humanitar fakültələr üzrə prorektoru, 1993–2018-ci illərdə ilahiyyat fakültəsinin dekanı vəzifələrində çalışmış, 1991-ci ildən ömrünün sonunadək ərəb filolo-

Vasim Məmmədali oğlu Məmmədaliyev

logiyası kafedrasına rəhbərlik etmişdir. Vasim Məmmədaliyev 1968-ci ildə namizədlik, 1974-cü ildə doktorluq dissertasiyaları müdafiə etmiş və 1979-cu ildə professor elmi adını almışdır. O, 2001-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, 2007-ci ildə isə haqiqi üzvü seçilmişdir. Vasim Məmmədaliyev zəngin elmi və pedaqoji fəaliyyəti ilə uzun illər ərzində Azərbaycan elmi və təhsilinə dəyərli töhfələr vermişdir. Respublikada şərqşünaslıq elminin müasir tələblər səviyyəsinə yüksəldilməsində onun müstəsna xidmətləri vardır. Alimin ərəb dilçiliyinin aktual problemlərini sistemli öyrənilməsinə həsr olunan və qədim mənbələrə istinadla ərəb dilçilik elminin əsas inkişaf yollarını dolğun işıqlandıran fundamental tədqiqatları dünya şərqşünaslığına töhfə kimi qəbul edilmişdir. Yeni mülahizələrlə zəngin həmin araşdırmalarında alim, eyni zamanda, Azərbaycanda dilçilik ənənəsinin çoxəsrlik tarixə malik olduğunu xüsusi vurğulamışdır. Geniş erudisiyalı alim Vasim Məmmədaliyev, həmçinin Şərq filologiyası və poeziyasının, İslam tarixi və fəlsəfəsinin ayrı-ayrı sahələrinə dair əsərlərini müəllifi kimi tanınmışdır. "Qurani-Kərim" in Azərbaycan dilinə tərcümələrindən biri olaraq onun ölkəmizdə ilahiyyatın və islamşünaslığın yenidən dirçəlməsində özünəməxsus xidmətləri vardır. Vasim Məmmədaliyev elmi yaradıcılığını pedaqoji fəaliyyəti

ilə ahəngdar surətdə uzlaşdır-mış, yarım əsrlik bir dövr ərzində Bakı Dövlət Universitetində yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması üçün bilik və bacarığını əsirgəmədən böyük qüvvə sərf etmişdir. Keçmiş Sovetlər Birliyində Azərbaycanın ərəbşünaslığını ən qabaqcıl mərkəzlərdən birinə çevrilməsində mühüm əməyi olan alimin bu çoxsaylı yetirmələri Azərbaycanda və onun hüdudlarından kənarada ölkəmizi daim uğurla təmsil etmişlər. Vasim Məmmədaliyevin elmi axtarırlarının nəticələri 30-dan artıq kitabda və 600-ə yaxın elmi, publisistik məqalədə əksini tapmışdır. Onun rəhbərliyi ilə 50-dən çox fəlsəfə və elmlər doktorları hazırlanmışdır. Alimin dünyanın müxtəlif ölkələrində beynəlxalq simpozium, konfrans və forumlardakı çıxışları elmi dairələr tərəfindən rəğbətlə qarşılanmışdır. Ərəb dilçiliyi və ilahiyyatla bağlı çoxsaylı sanballı tədqiqatları layiqincə dəyərləndirilən şərqşünas bir sıra ölkələrin mötəbər akademik elmi qurumlarına üzv seçilmişdir. Akademik Vasim Məmmədaliyevin uzunmüddətli səmərəli fəaliyyəti lazımcına qiymətləndirilmişdir. O, elmin və təhsilin inkişafında xidmətlərinə görə müstəqil Azərbaycan Respublikasının ali dövlət təltiflərindən olan "Şöhrət" və "Şərəf" ordenlərinə layiq görülmüşdür. Görkəmli alim və pedaqog, əsl ziyalı və səmimi insan Vasim Məmmədaliyev xatirəsi onu tanıyanların qəlbində həmişə yaşayacaqdır.

Allah rəhmət eləsin!

İlham Əliyev, Mehriban Əliyeva, Əli Əsədov, Oqtay Əsədov, Ramiz Mehdiyev, Əli Əhmədov, Eldar Əzizov, Fərah Əliyeva, Ceyhun Bayramov, Akif Əlizadə, İsa Həbibbəyli, Nizami Cəfərov, Gövhər Baxşəliyeva, Teymur Kərimli, Elçin Babayev.

hüssələrin hədislərindən və Həzrət Əlinin müdrək kəlamlarından alıb. Sadəlik, təvazökarlıq, xeyirxahlıq, nəciblik, ləyaqət, hörmət, sədaqət onun qanuna, canına, iliyinə hopmuşdur. Təkrar edirəm ki, Vasim müəllim milli sərvətdir. Milli sərvəti də qorumaq lazımdır. Bu da təsadüfi deyil ki, cənab prezident insan kapitalına yüksək qiymət verir. Hər bir sahənin insan kapitalı var. Çox təəssüf ki, Vasim Məmmədaliyev kimi insanlar azdır. O, dost kimi, insan kimi, ailə başçısı kimi də cəmiyyətdə böyük nüfuz qazanmışdır. Milyonların ola bilər, amma cəmiyyətdə nüfuzun olmaz. Nüfuz qazanmaq, millətin önündə getmək hər adama nəsis olmur, kimə nəsis olubsa onu xoşbəxt adlandırmaq olar. Vasim müəllim Azərbaycanda da, dünyada da bu xoşbəxtlərdəndir. Heç şübhəsiz ki, Vasim müəllimin bir ziyalı, əsl vətəndaş kimi formalaşmasında mənsub olduğu nəslin, kökün, yetişdiyi sağlam ailə mühitinin böyük rolu olmuşdur. Alimin uşaq-

lığı da, gəncliyi də Abşeronda keçib. Abşeron böyükdür. Amma baxın, görün, Vasim müəllim Abşeronda nə qədər nüfuz malikidir. Nəinki Abşeronu, Azərbaycanı qarış-qarış gəzəsən hamısı Vasim müəllimi tanıyır. Çünki onun apardığı verilişlər – "Haqqın dərgahı", "Nurdan damlalar" hamunun qəlbinə yol tapıb. Belə bir deyim var: "Günəş gündüz nur verər, Ay gecələr, aqlın işığı isə həm gündüzü, həm də gecəni nurlandırır". Vasim müəllim bu verilişlərdə öz elminin nurunu yorulmadan, xüsusi zövqlə insanlara bəxş edir. Vasim müəllim bir haqiqəti də yaxşı dərk edir ki, insanın yaxşısı xalqa xeyir verəndir, elm öyrəyəndir. Bu mənada insanlar onun qeyri-adi istedadı və möhkəm məramı malik olduğunu görür və qiymətləndirirlər. Alimin böyüklüyü, gücü ondadır ki, o, elmini təbliğ edir. Şərqi incisi sayılan Nizamini, Füzulini, digər klassikləri, muğamları təbliğ edən insan əlbəttə ki, pak insan olar. O, oxunan qəzəllərin, şeirlərin hamısının

mənasını bilir. Vasim müəllimin xəmiri bunlardan yoğurulub. Varından, vəzifəsindən asılı olmayaraq o, həmişə ona ehtiyacı olan insanların yanındadır. Vasim müəllim fəaliyyəti dövründə bir neçə mükafatlara layiq görülmüşdür. Ən dəyərlisi isə möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin sərəncamı ilə aldığı "Şöhrət" ordenidir. Bu gün bütün Şərq dünyasında güclü mövqeyi, rolu olan ən məşhur alimlər, islam dininin professional tədqiqatçıları və təbliğatçıları Vasim müəllimlə görkəmli bir alim, dərin tədqiqatları ilə seçilən şərqşünas-ərəbşünas ustad kimi hesablaşılır. Belə bir hörməti qazanmaq təkcə Vasim müəllimin deyil, bütün dünyada Azərbaycan şərqşünaslığı, Azərbaycan ərəbşünaslığı elminin nailiyyəti hesab edilə bilər. Elə buna görə də hər birimizin müsəlman kimi qürur hissi keçirməyə mənəvi haqqımız vardır.

Akademik Ziyad Səmədzadə

“KREATİV İQTİSADİYYAT” TERMINİNİN ALTINDA NƏ GİZLƏNİR?

(əvvəli ötən sayımızda)

Başqa sözlə, kreativ sinfin nümayəndəsini tapmaq və kreativ məhsulların yaradılması üçün infrastruktur kimi müəssisəni ona vermək olar. Belə bir simbiozun mahiyyəti ondan ibarətdir ki, kreativ biznesin əsas aktivləri kreativ şəxsin irəli sürdüyü, tətbiq olunan ideya ilə insanların məcmusudur. Lakin bu ideyanı həyata keçirməkdən ötrü konkret əmtə və xidmətlər olmalıdır. Başqa sözlə, kreativ şəxsin əmtə və xidmətləri istehsal edən, digər formasiyalardan olan biznesmenlərə ehtiyacı vardır. Kreativ iqtisadiyyat çərçivəsində bazarı əmtə və xidmətlərin istehsalçısı yox, kreativ şəxs idarə edir və müvafiq olaraq o, öz şərtlərini diktə edir. Deməli, digər formasiyalardan olan biznesmenlərin vəzifəsi ondan ibarətdir ki, öz bizneslərini təşkil etməkdən ötrü kreativ şəxsin tələblərinə cavab versinlər.

Bu şərtin yerinə yetirilməsi üçün yaxşı şərait mövcuddur. Simbioz hər iki tərəf üçün əlverişlidir. Kreativ şəxslər üçün simbioz ona görə sərfəlidir ki, onlara bazarları üçün əmtə və xidmətlərin istehsalını təşkil etmək, infrastrukturunu yaratmaq və saxlamaq lazım gəlməyəcək, onlar öz əmtə və xidmətlərinin təminatlı satışını əldə edirlər. Kreativ şəxslərlə digər formasiyalardan olan biznesmenlərin simbiozu artıq mövcuddur. Simbiozun qurulması üsullarından biri autorsinqdir. Autorsinq – lazımı sahədə fəaliyyət göstərən digər istehsalçı şirkətin sahibkarlıq fəaliyyətinin növləri və ya funksiyaları, müqaviləsi əsasında təşkilat tərəfindən verilməsidir. Xüsusilə çox zaman kreativ şəxslər çox yaxşı əməkdaşlıq şərtlərini təklif edən çinli sənayeçilərlə simbioza girirlər. Faktiki olaraq Çin kreativ insanlarla simbioza üstünlük verir.

Bu halda simbioz ondan ibarətdir ki, kreativ şəxslər yeni ideyalar tətbiq edirlər. Onlar yeni bazarlar yaradırlar və idarə edirlər. Çin şirkətləri isə bu və ya digər ideyalara və deməli, digər ehtiyaclarla və tələblərə uyğun olan əmtəələr istehsal edirlər. Bu, Çin şirkətlərində çox yaxşı alınır, ona görə də bu şirkətləri bir çox kreativ şəxslər seçirlər. Kreativ iqtisadiyyatın əsas məhsulu yeni ideyadır. Malların irəliləməsi üçün marketingdən istifadə olunur, lakin ideyaların irəliləməsi üçün o, artıq yaramır. İdeyaların irəliləməsi üçün yalnız neomarketing yarayır. Hər şeydən əvvəl, neomarketing unikal və özünəməxsus yeganə konsepsiyadır ki, onun əsasında ideya durur. Kreativ iqtisadiyyat baza aləti kimi neomarketingdən istifadə edir. Kreativ iqtisadiyyatın bütün prosesləri neomarketingin alqoritmləri əsasında qurulmuşdur.

Bu proseslərə daxil olmaqdan ötrü neomarketingi bilmək lazımdır, çünki neomarketing aktiv sinfin dilidir. Digər dilləri kreativ sinif zəif anlayır və başqa dillərdən istifadə etməklə onu izah etmək praktiki cəhətdən qeyri-mümkündür. Neomarketingi anlamaqdan ötrü marketingə dair məqalələri oxumaq və marketing üzrə məsləhət almaq tövsiyə olunur.

(ardı var...)

F.M.Qarayev,
BDU-nun dosenti

Ukraynada “mavi yanacaq”ın həcmi rekord həddə çatıb

Ukraynanın yeraltı qaz anbarlarında 21 milyard kubmetrdən çox “mavi yanacaq” toplanıb. Bu barədə “Naftogaz”ın mətbuat xidməti məlumat yayıb. Hazırda anbarlarda saxlanılan təbii qazın həcmi son 10 ildə ən yüksək göstəricidir. Bu da qışda istiliklə bağlı vəziyyətin sabit olacağına zəmanət verir. Yeraltı qaz anbarlarına “mavi yanacaq”ın vurulması davam edir.

Qeyd edək ki, Ukrayna payız-qış mövsümünə hazırlıq işlərinə hələ cari ilin aprelində başlayıb.

Dünyada hər il nə qədər ərzaq israf olunur?

BMT-nin Baş katibi Antonio Quterres Ümumdünya Ərzaq Günü ilə bağlı müraciət yayıb. Müraciətdə Ümumdünya Ərzaq Günüün “sıfır aclığa” çatmaq üçün qlobal çağırış olduğu deyilir. Məqsəd isə qıdanın hər kəs üçün hər yerdə əlçatan və müvafiq qiymətə olmasını hədəfləyir. Baş katib bununla belə qeyd edib ki, bu gün 820 milyondan çox insan kifayət qədər qidalana bilmir.

“İqlimlə bağlı fəvqəladə vəziyyət ərzaq təhlükəsizliyi üçün artmaqda olan təhlükədir. Eyni zamanda, iki milyard kişi, qadın və uşaq artıq çəki və ya piylənmədən əziyyət çəkir”, - deyərək A.Quterres bildirib. Onun sözlərinə görə, qeyri-sağlam qidalanma xəstəlik və ölüm riski daşıyır. “Dünyada hər il bir milyard tondan çox ərzağın israf edildiyi bir dövrdə aclığın artması qəbul edilməzdir.

İstixana qaz emissiyalarını azaltmaq da daxil olmaqla, istehsal və istehlak modellərini dəyişməyin zamanı gəlib. Ərzaq sistemlərinin islahatı, bütün dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə nail olmaq üçün çox əhəmiyyətlidir”. Baş katib ümid edir ki, 2021-ci ildə Ərzaq Sistemləri Sammiti keçiriləcək. “Bu, dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə nail olmaq istiqamətində fəaliyyət onilliyi çərçivəsinin bir hissəsidir. Bir insan övladı olaraq, aclıqdan azad bir dünya bizim üçün mütləqdir”, - deyərək A.Quterres əlavə edib.

**1991-ci il oktyabrın
18-dən Azərbaycan öz
müstəqilliyinə qovuşmuş
suveren bir ölkədir.
Bu münasibətlə xalqımızı
səmimi qəlbədən təbrik edirik!**

==BTE==

Bakı Tikiş Evi

Təsisçi:
Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ
Baş redaktor:
Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:
Ziyad Səmədzadə, Aytən Səmədzadə, Akif Musayev, Qüdrət Kərimov,
Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Məhiş Əhmədov, Müşfiq Atakişiyev,
Amil Məhərrəmov, Rüfət Quliyev, Mirqasım Vahabov, Süleyman Qasimov,
Ədalət Muradov, Vahid Novruzov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev,
Cahangir Qocayev, Abbas Əliyev

Dizayner:
Lamiyə NƏBİYEVA

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafehinə uyğun gəlməlidir. “İQTİSADİYYAT” qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnməmiş, “Azərmedia” MMC mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 2500

E L A N

Məlumat üçün bildirik ki, “Günay Sığorta” ASC-nin faktiki ünvanı 01.10.2019-cu il tarixindən Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, İnşaatçılar prospekti 75C ünvanına köçürülmüşdür. Xatırladaq ki, Cəmiyyətin Baş Ofisi bu günə qədər paytaxtın Nərimanov rayonu, Balaəmi Dadaşov 31/11 ünvanında fəaliyyət göstərmişdir. Qeyd olunan dəyişikliyi nəzərə almağınızı xahiş edirik.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Akademik Ziyad Səmədzadə ailəsi ilə birlikdə akademik **VASİM MƏMMƏDƏLİYEVİN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Məzahir və Fikrət Səmədzadələr akademik **VASİM MƏMMƏDƏLİYEVİN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

«İqtisadiyyat» qəzeti və Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı akademik **VASİM MƏMMƏDƏLİYEVİN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.